

העולם הזה - כוח חדש" בנסת

כוח חדש" אשר כל יתר המפלגות הוכיחו את שותפותן נגדה, היה בכך מיכשול חמור.

מספר המשקפים המתנדבים הספיק לכסות בקושי שליש הקלפיות. משליש זה הגיע זרם רב של תלויות, ובכמה מקרים נמנעו פסילות בלתי-מוצדקות ולקויים בשעת ההצבעה. ביתר שני-השלישים קראו הפירוצות לגנוב, ואין לדעת בכמה קולות עלה הדבר הזה לרשימה.

מדוע אין לדעת? התשובה מהנה אחת השערוריות הגדולות נהלי הבחירות. עוד בליל הבחירות, כאשר החלו מגיעות התוצאות הראשונות של ההצבעה, העבירו המשקיפים המתנדבים של רשימת העולם הזה - כוח חדש למטה הרשימה בלתי-אביב את הערותיהם על מהלך ההצבעה בקלפיות שלהם, על מספר הקולות בהם זכתה הרשימה ועל מספר הקולות שנפסלו.

לאחרת ביקש נציג הרשימה, עורך-הדין אמנון זכרונני, מועדת הבחירות המרכזית לאפשר לו לעיין בתוצאות הבחירות בקלפיות השונות, כדי לבדוק אם אכן תואמות התוצאות הרשמיות את התוצאות שגרשמו בידי משקיפי הרשימה, וכדי לעמוד מקרוב על סיבות פסולת הקולות. תשובת יו"ר החת"ך, השופט העליון משה לדנדי:

"בתשובה למכתבך, בו ביקשת לקבל את התוצאות מכל הקלפיות, בכל רחבי הארץ, הנני להודיעך שמתעמי בטחון לא אוכל להרשות זאת.

אם יש לרשימתך טעות ברורות לגבי קלפיות מסוימות, תוכל להגיש לי פריט על כך, ואחרי קבלת הפרטים אשקול אם יש מקום לעריכת בדיקה נוספת לגבי קלפיות אלה. או מקצתן, נוסף על הבדיקות הנעשות בלא הכי עליי ועדת הבחירות המרכזית".

הסבר הרשמי לאותם "טעמי בטחון" הוא זה: יש ישובי-ספר הנחשבים למוצבים מלחמתיים, ועל כן אסור שייודע מספר תושביהם. נוסף לזאת, אם יודע המספר הכולל של כל המצביעים האזרחיים, ולאחר מכן יתפרסם מספר כלל המצביעים בארץ, אפשר יהיה עליי פעולת-חשבון פשוטה לדעת את מספר החיילים שהצביעו בקלפיות צבאיות. גם זה סוד בטחוני.

אולם שני הסודות אינם סוד. על כל פנים - לא לגבי מפלגות גדולות. כי כל מפלגה רשאית להציג משקיף בכל קלפי אזורית בארץ. רק למפלגות הגדולות יש הכסף לעשות זאת, והן יודעות בדיוק כמה אזרחים הצביעו בכל ישוב בארץ.

כלומר: אם יש להן כסף, אין "הטעמים הבטחוניים" יכולים למנוע בעדן מנגלות את הסוד הגדול.

זאת ועוד: לשש המפלגות הגדולות מותר, על פי חוק הבחירות, לדעת בדיוק מה מספר החיילים המצביעים בקלפיות צבאיות. וכך שוב אין "הטעמים הבטחוניים" עומדים בפני המפלגות הגדולות. הסוד נשמר רק לגבי רשימה קטנה, או רשימה חדשה, כמו רשימת העולם הזה - כוח חדש. היא אינה יכולה לפקח על בדיקת הקולות, אינה יכולה להשתתף בבדיקת תוצאות הבחירות. את זאת עליה להפקיד בידי ועדת הבחירות המרכזית - זאת אומרת, בידי נציגייה של כל יתר המפלגות. השופט העליון רק עומד בראש החת"ך, ומאציל עליה מכבוד משרתו. אולם את ההחלטות - אם להכריז או לפסול את הקולות שניתנו לשי, למשל - מקבלים נציגי המפלגות.

וברגע שניציגי המפלגות מקבלים החלטה - אי-אפשר לערער עליה אפילו בפני בית-המשפט העליון של המדינה. מותר להגיש ערעור רק לכנסת השישית - אותה כנסת שנבחרה על פי החלטות הוועדה. המערער צריך לבקש מהכנסת שהיא תפסול את ההחלטה, שעל פיה הורכבה הכנסת עצמה כפי שהורכבה.

הכר תדוי בצבא

אחת התופעות המוזרות ביותר של הטיפול בבחירות אלה באה למחרת ליל ההצבעה. אחרי שבשבע שעות רצופות סידר קול ישראל את תוצאות הבחירות - השתתק לפתע. המשך ספירת הקולות הפך כדור-כדור. גם כאשר הישגה הספירה של כל הקולות האזרחיים, לא נמסרה שום הודעה רשמית. מפי עסקני המפלגות הגדולות נתקבלו תוצאות בלתי-רשמיות. הן נתנו למערך 44 מנדטים, לבח"ל 26, לדתיים 17, לרפ"י 10, למפ"ם 8, לליברלים העצמאיים 5, לרשימות הערביות של המערך 4, לרשימה הקומוניסטית החדשה 3, לרשימת העולם הזה - כוח חדש 1, למק"י 1. בסך הכל: 119. בשעה שנעשה חישוב זה, נותר נעלם אחד: החלוקה המזוייקת של קולות החיילים. כבר היה ידוע המספר הכולל של הקולות בקלפיות הצבאיות, והעסקנים המומחים ערכו את החישוב עלי-פי חלוקה משוערת של קולות אלה. כאשר העניקו 44 מנדטים למערך, ו-10 לרפ"י, כבר לקחו בחשבון את העודפים של מפלגות אלה, בתוספת הקולות שהן עשויות לקבל בצבא.

כלומר: בלי קולות הצבא היו למערך רק 43 מנדטים, ולרפ"י רק 9. מתוך הנחה שבצבא יקבלו אחוז מקביל לזה שקיבלו בין האזרחים, ניתנו להם שני המנדטים הנוספים. נותרו שתי רשימות בעלות עודפיקולות גדולים: העולם הזה ומק"י. הקול ה-120 היה צריך להינתן לאחת מהן.

בשלב זה צעדה רשימת העולם הזה - כוח חדש בראש. כלומר, כדי לזכות במנדט שני היה מק"י צריכה להשיג בצבא מספר רב יותר של קולות מאשר תקבל רשימת העולם הזה - כוח חדש. לפי כל החישובים, ניראה הדבר בלתי-אפשרי.

אפילו "מעריב", שלא הצטיין בחיבה מיוחדת ל"העולם הזה", קבע כי "רשימת העולם הזה - כוח חדש" יש כל הסיכויים לקבל את המנדט השני. לכמה המערך עצמו נקבע בוודאות, כי "העולם הזה" ישלח שני ה"כים לכנסת.

כדי לקבוע זאת סופית ורשמית, היה צורך להתמין לגמר ספירת הקולות של הצבא. וכאן השערוריה הנוספת.

אין משקיפים

ביניגוד להצבעה בקלפיות אזרחיות, אין כל פיקוח אזרחי על ההצבעה בקלפיות צבאיות. גורלן של הרשימות נחתך בקלפיות אלה, אבל אין להן זכות להשקיף על התהליך או לפקח עליו.

הבערך משקיפים אפשר רק להסתמך על דיווח מיקרי כדי לקבוע אם היו שם לקויים. על פי הדיווח שהגיע לרשימת העולם הזה - כוח חדש, היו בקלפיות אלה ליקויים לרוב: משקיף אזרחי של הרשימה נכנס בטעות לקלפי צבאית, ביישוב בדרום. הוא גילה שאין פתקי שם את ההצבעה. אולם תלונתו לא נרשמה. תחת זאת היא נעצר באשמת כניסה לטח צבאי.

● בקלפי צבאית אחרת, במרכז הארץ, נכנס חייל להצביע. הוא לא מצא פתקי ש', תבע מן החיילים שניהלו את הקלפי להכניס פתקים. הם סירבו, הורו לו להצביע על גבי פתק לבן.

● חייל אחר, שעמד במצב דומה, העדיף לא להזדהות מבחינה פוליטית, השתמש בפתק שהביא עמו.

● בכמה קלפיות היו תקלות מסוג זה, כמה קולות הלכו לאיבוד בשל כך - אין איש יכול לומר. לפי הדעות אנונימיות, גדול מספרם.

עם תום ההצבעה, נשלחו הקלפיות למקום-הריכוז. כאשר מועברות קלפיות אזרחיות, מוצבים עליהן משקיפים של המפלגות השונות. דבר זה לא ניתן ביחס לקלפיות הצבא.

רק כאשר הגיעו הקלפיות למקום-הריכוז, בביתן הסמוך לביתן ועדת הבחירות המרכזית, ניתנה דריסת-רגל לנציגי המפלגות.

אבל לא לנציגי כל המפלגות. לנציגי "רשימת העולם הזה - כוח חדש" אסור היה להתקרב לקלפיות אלה. ושוב, כמענה של "טעמי בטחון". ושוב היה "טעמי בטחון" כוזב.

בשעתו, כדי למונע ממק"י גישה אל הקלפיות הצבאיות, קבעו יתר המפלגות, כי הפיקוח על ספירת הקולות הצבאיים יימסר לשש המפלגות הגדולות. אילו היתה מק"י המפלגה הששית בגודלה, היו יתר המפלגות קובעות כי הזכות נתונה רק לחמש המפלגות הגדולות. כאשר ביקשה רשימת העולם הזה - כוח חדש זכות לשלוח משקיף, שיהיה נוכח בשעת ספירת הקולות הצבאיים, נדחתה הבקשה מאותם טעמים.

וכך נוצר מצב, שניציגי שש המפלגות הגדולות נתקבלו אוטומטית כנציגים כשרים מבחינה בטחונית. נציג "רשימת העולם הזה - כוח חדש" לא נדרש לעבור בבדיקה בטחונית, כדי לקבוע את מהימנותו. הוא נפסל אוטומטית - מפני שהוא שייך לרשימה חדשה. שעה שדווקא רשימה חדשה זקוקה למשקיף שיעמוד על זכויותיה, נשללה ממנה זכות ראשונית זו.

"רק הגנרלים יכולים להסביר..."

הז ליד השימורים האחרון. בביתן הקלפיות הצבאיות הוצבו שורות ארוכות של שולחנות, ונציגי שש המפלגות החלו בספירת. מן היום בו הטילו החיילים את פתקיהם ועד לאותו רגע עברו שישה ימים.

כאשר היפיעו נציגי העולם הזה - כוח חדש, וביקשו להיות נוכחים - נדחתה בקשתם שוב. הספירה הושרה בידי נציגייה של מפלגת המאוחדות שניאטן לרשימה. החדשה, אשר גורל המנדט שלה היה תלוי בספירה זו. אפילו צלם העולם הזה, שביקש לצלם תמונה מרחוק של הספירה, נדרש לעזוב את הביתן שהוכרו כטח צבאי. כאילו מלאכת הספירה מסתירה סוד צבאי גדול.

מהות הסוד הגדול התגלתה למחרת בבוקר. הסתבר כי כמשך לילה זה נעלם המנדט השני של "העולם הזה".

ההסבר: המערך קיבל לא רק את הקולות שניחשו לו מראש, ואשר בזכותם זכה למנדט ה-44 שלו, אלא שהוא זכה בקלפיות הצבאיות לאחוז מדהים של הקולות.

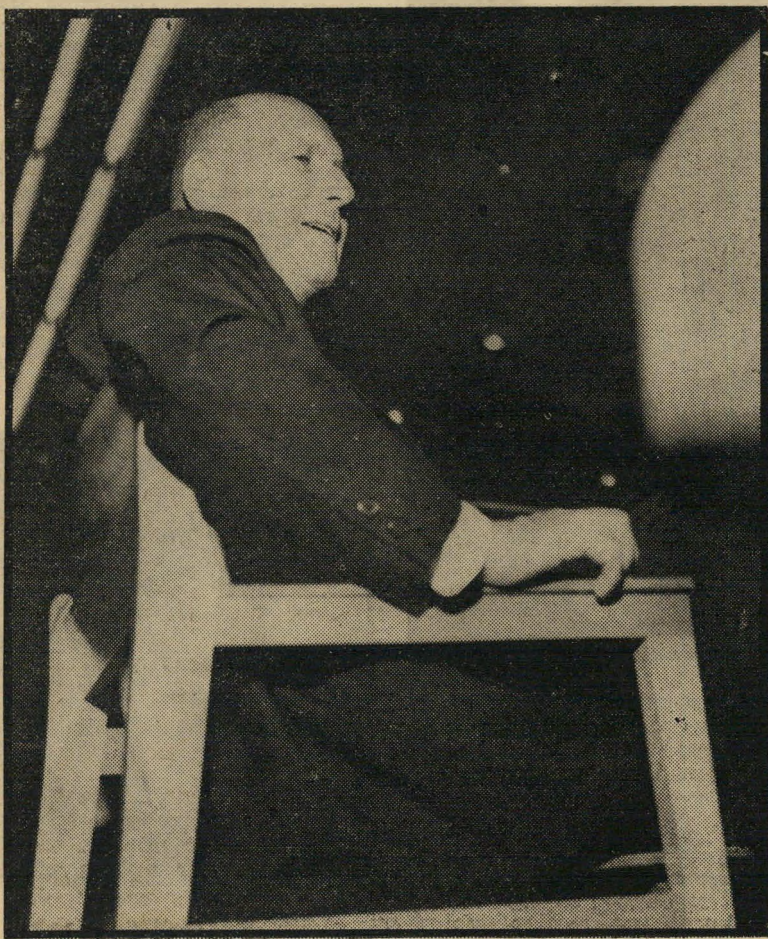
אחוז זה עלה בהרבה על האחוז שלו בין האזרחים. אחוז שאף אחד מן המומחים המפלגתיים לא העלה אותו על דעתו ערב קודם לכן, ושאפילו המומחים של המערך עצמו לא העזו לקחת אותו בחשבון בשעת חלוקת המנדטים הבלתי-רשמית.

כאשר נודעו התוצאות לנציג רפ"י בהעדת הבחירות המרכזית, נינענע את ראשו בתדהמה. הוא לא האמין שהמערך יכול היה לקבל אחוז פנטסטי כל-כך של קולות הצבא, ואילו רפ"י וגח"ל קיבלו הרבה פחות מן המסוער.

"אני חושב שרק הגנרלים יכולים לתת הסבר לכך", הכריז נציג אחד המפלגות. התוצאה של ריבוי בלתי-מונח זה של קולות למערך בקלפיות הצבאיות היתה, שעליות כוחה של רשימת העולם הזה - כוח חדש בתוך הצבא. בהשואה למק"י, נוסרלה לחלוטין. המערך זכה לאישור מוחלט של המנדט ה-44 שלו - ולעודפים כה גדולים שיחד עם עודפי אחת הרשימות הערביות שלו עבר את עידפי רשימת העולם הזה - כוח חדש. בצורה זו לקח את המנדט השני, שניראה בטוח לחלוטין, והפך אותו למנדט מספר 45 של המערך.

שוב ניצבה רשימת העולם הזה בפני המצב המגוחך: היא לא יכלה להשתתף בבדיקת התוצאות, והיא לא יכלה לערער על החלטות המפלגות האחרות, ביחס לקביעת התוצאות.

נגד מצב זה אין, לפי החוק הקיים עתה, כל עצה. אולם הבוחר חייב לדעת עליו. הוא חייב לדעת, כי חוק הבחירות הנוכחי הוא חוק שנחקק עדיירי קבוצה מפלגתית למען האינטרסים של המישטר המפ-לגתי - וכי שערוריה זו תיתכן רק במדינה שאין בה חוקה.

השופט לנדוי בפעולה

... לחוסוף פתקים, לשנות פרוטוקולים.